

Media+ oportunitate pentru transfer de inovație în domeniul terapiei educaționale

CHIRTEȘ Gabriela Rozalia, prof. psihopedagog

URSACHE Lăcrămioara, prof. psihopedagog

Liceul Tehnologic Special pentru Deficienți de Auz Cluj-Napoca

1. Prezentare generală

Proiectul Media+ ERASMUS+ KA202, număr de identificare: 2019-1-FR01-KA202-063197, se bazează pe *transferul de inovație* în abordarea dizabilităților asociate, pornind de la axa prioritară Erasmus+, *privind strategiile de sprijinire a persoanelor cu nevoi speciale*.

Scopul proiectului Media+ este transferarea bunelor practici bazate pe demersul terapeutic Daviel de la GAPAS Centre National de Ressources Handicap Rare Robert Laplane, Paris, Franța la instituțiile pilot din Cluj-Napoca, Madrid și Stockholm.

Grantul a fost obținut în baza unei etape preliminare de prospectare a abordării deficiențelor asociate, precum și a resurselor psiho-pedagogice de intervenție educațională pentru dezvoltarea limbajului copiilor cu tulburări grave de comunicare din cele trei instituții pilot.

2. Obiectivul central al proiectului a constat în implementarea în intervenția terapeutică a metodelor/instrumentelor de comunicare inovative specifice demersului Daviel.

3. Prezentarea procesului de transfer al demersului Daviel

În cadrul primei întâlniri, organizate de școala noastră în februarie 2020, doi specialiști francezi de la GAPAS Centre National de Ressources Handicap Rare Robert Laplane din Paris, împreună cu membrii echipei românești, au vizitat clasele de elevi cu deficiențe auditive și asociate. Cu acest prilej au fost analizate situațiile individuale complexe, s-au identificat dificultățile cu care se confruntă aceștia în planul achiziției limbajului și comunicării și au fost consemnate profilurile copiilor pentru a se constitui un grup receptiv la implementarea demersului Daviel, stabilindu-se, în continuare, strategia de implementare, care, din păcate, a fost schimbată pe parcurs din cauza condițiilor speciale impuse de pandemia Covid19. Astfel, etapele de transfer ale demersului Daviel au constat în organizarea unor cursuri de formare în școala noastră și a unor stagii de practică mediată, pentru cadrele didactice selectate în proiect și s-au desfășurat on-line (pe perioada pandemiei) și fizic (după eliminarea restricțiilor pandemice), sub îndrumarea

și coordonarea celor doi formatori francezi și a expertului canadian. Odată cu începerea anului școlar 2020-2021, întâlnirile de formare au fost reluate conform calendarului inițial.

Demersul Daviel este diferit de alte metode care abordează comunicarea, fiind un demers de acces la conceptualizare și limbaj prin intermediul desenului situațional și al codului pictografic. Acesta reprezintă un suport vizual realizat fie de copil, fie împreună cu terapeutul. Desenul situațional este un desen schematic care mobilizează atenția copilului (atenția conjugată), cu focus pe "ceva", fără efort, care pornește de la interesele copilului și de la un context sugerat de terapeut.

În desen sunt reprezentate atât prezența copilului cât și a altor persoane cunoscute, cu anumite particularități, obiecte etc. Pe tot parcursul realizării desenului, profesorul comunică cu elevul în limbajul cunoscut/preferat de acesta. Astfel, desenul situațional îi permite copilului accesul la înțelegere, îl ajută să vizualizeze timpul, anumite situații, să rememoreze evenimente trăite, să le anticipeze pe altele, să faciliteze punerea de întrebări, să dramatizeze o situație anxiogenă etc. contribuind, după caz, alături de alte metode/instrumente terapeutice, la dezvoltarea limbajului și comunicării funcționale ale copilului cu dizabilități severe multiple/asociate.

După selectarea celor două elemente cheie (echipa de profesori și elevii din grupul țintă), care pun în mișcare transferul de inovație, au fost trecute în revistă produsele intelectuale, care urmau a fi realizate: cinci broșuri, care înregistrează fidel, pas cu pas, implementarea în practica românească a experienței colegilor francezi. Prima conține prezentarea instituției, următoarele trei înregistrează datele și rezultatele din fiecare etapă de lucru (prezentarea celor patru elevi, rezultatele evaluării cu ajutorul grilei PassPar, precum și decuparea zonei cu potențial de dezvoltare din profilul psiho-social și emoțional al fiecărui elev), iar ultima se vrea un testimonial al transferului de inovație, prezentând sub formă narativă toate etapele și evenimentele parcurse.

În cadrul celei de-a doua întâlniri, în luna octombrie 2020, specialiștii francezi au început formarea propriu-zisă, prezentând grila de evaluare cu scopul de a pregăti transferul demersului terapeutic Daviel. Cu această ocazie au fost discutate și cele mai importante detalii, privind studiile de caz: modalitățile de evaluare a elevilor (fizic sau on-line), cuprinși în grupul țintă, cu ajutorul grilei de evaluare a competențelor psihosociale pentru tineri, bazată pe cadrul conceptual PASS-PAR; datele participanților din grupul țintă vizat; detaliile legate de implicarea părinților și specialiștilor în aplicarea grilei; strategiile/planurile de intervenție construite în jurul abordării Daviel; detaliile legate de unii itemi din grila de evaluare; procedurile de desfășurare a evaluării elevilor selectați.

A treia întâlnire s-a derulat în noiembrie 2020 și a avut drept obiectiv pregătirea transferului demersului Daviel. În cadrul întâlnirilor, specialiștii români, sub îndrumarea formatorilor francezi și a expertului canadian de la Centre Spécialisé pour Sourds Raymond DEWAR din Québec, Canada au efectuat prima evaluare a unuia dintre copiii participanți. Cu acest prilej, au fost discutate aspectele cheie ale procedurii de evaluare, ținând cont de particularitățile psihoindividuale ale copiilor selectați în grupul țintă. Aspectul asupra căruia au insistat specialiștii din Franța și Canada a fost cel legat de adaptarea grilei la profilul individual al fiecărui copil, precum și aplicarea personalizată a acesteia.

Membrii echipei de proiect s-au întâlnit on-line cu expertul canadian și cu formatorii francezi de mai multe ori, chiar și extra calendar oficial, pentru a discuta studiile de caz ale elevilor cuprinși în grupul țintă și pentru a definitiva evaluarea preliminară a acestora, cu ajutorul grilei de evaluare Pass-Par. Astfel, în decursul lunii noiembrie, a avut loc videoconferința binațională, româno-franceză al cărei scop a fost completarea informațiilor pentru realizarea primei broșuri.

În martie 2021, tot on-line, a fost organizată cea de-a **patra întâlnire** transnațională a proiectului Media+, la care au participat toți cei cinci parteneri de proiect, fiecare prezentând stadiul în care se află cu aplicarea grilei, oferind, totodată, feedback formatorilor cu privire la modul în care a fost experimentat acest tip de evaluare complexă, dar și despre dificultățile în culegerea date.

La a **cincea întâlnire transnațională on-line**, din mai 2021, au participat membrii echipei și formatorii din Franța și Canada. Cu acest prilej a fost discutat și analizat fiecare caz cu formatorii, s-a întocmit matricea de competențe/abilități care prezintă potențial de dezvoltare pentru elevii cooptați în proiect și a fost prezentat, de echipa noastră, un instrument de investigare a opțiunilor părinților cu privire la alegerea competențelor care urmează a fi dezvoltate/stimulate prin demersul Daviel.

A șasea întâlnire, desfășurată în data octombrie 2021, on-line, a reunit membrii echipei Media+ și formatorii din Canada și Franța. Scopul întâlnirii a fost: revizuirea conținutului broșurii numărul 4, produs intelectual aferent obiectivului 1 al proiectului, analizarea competențelor selectate pentru fiecare copil din grupul țintă și stabilirea strategiei de monitorizare a manifestării abilităților selectate, în situații de viață; discutarea conținutului grilei de monitorizare (matricea de obiective) și a criteriilor de evaluare (descriptori de performanță); prezentarea produselor (portofolii și secvențe filmate cu activități realizate după metoda Daviel), desfășurate pentru și împreună cu elevii din grupul țintă.

În noiembrie, la Berlin, în cadrul celei **de-a șaptea** întâlniri transnaționale, partenerii proiectului Media+ au pus cap la cap experiențele prin care au trecut, descriind astfel un complex proces transfrontalier, foarte eterogen, dar cu atât mai interesant. Activitățile prevăzute în program au vizat transferul demersului Daviel în cele trei centre pilot și prezentarea produselor intelectuale ale fiecărui partener (cele patru broșuri); Realizarea matricei competențelor specifice profesorilor și cadrelor de îngrijire care lucrează cu persoane cu dizabilități rare; elaborarea unui manual cu instrucțiuni de lucru pentru profesorii care lucrează cu copii cu dizabilități severe multiple/asociate.

A opta întâlnire binațională România-Franța a avut loc în februarie 2022. Însuflețiți de bucuria revederii fizice, profesorii psihopedagogi din echipa de proiect a instituției noastre și două reprezentante de la GAPAS Paris, au continuat aprofundarea demersului Daviel, extinzând domeniul de intervenție și alternând teoria cu practica. Profitând de prezența formatorului specializat în această metodă de intervenție, echipa românească a prevăzut o amplă activitate de diseminare, organizată în cadrul cercului metodic, în parteneriat cu Casa Corpului Didactic Cluj, la care au participat 131 de cadre didactice din toată țara. Cu această ocazie au fost prezentate informații teoretice despre demersul Daviel, despre strategiile inovative de evaluare și de intervenție terapeutică cu elevii cooptați în proiect, precum și despre produsele intelectuale obținute.

Echipa de proiect s-a reunit în aceeași formulă internațională, în cadru celei **de-a noua întâlniri** binaționale România-Franța. Scopul întâlnirii a fost finalizarea procesului de transfer al demersului Daviel, așa cum a fost prevăzut în calendarul proiectului. Astfel, abordarea tulburărilor de dezvoltare, identificate la elevii din grupul țintă s-a încheiat cu realizarea evaluării finale. De-a lungul celor trei zile de lucru intens, au fost continuate activitățile de intervenție terapeutică diferențiată cu elevii cooptați în proiect, utilizând în mod personalizat desenul situațional și codul pictografic. Stagiul de formare s-a încheiat

cu evaluarea finală, adică reevaluarea celor cinci competențe selectate pentru fiecare elev din grupul țintă, cu ajutorul descriptorilor aferenți grilei, abilitățile identificate inițial la.

A zecea întâlnire binațională România-Franța a avut loc în perioada 02-04.05.2022, la sediu instituției noastre de învățământ, la care au participat membrii echipei de proiect a instituției noastre și doi specialiști de la Universitatea Paris Cite/ Laboratoire de Psychologie et d'Ergonomie Appliquee, Franța.

Scopul întâlnirii a fost prezentarea unui număr de 17 metacompetențe, incluse în matricea competențelor specific profesioniștilor care lucrează cu copii cu dizabilități severe multiple/dizabilități rare, elaborată de echipa franceză.

La întâlnirea de lucru, membrii echipei de proiect au selectat 5 (cinci) competențe profesionale care au fost supuse analizei în cadrul Workshopului Internațional "Competențe profesionale pentru o educație de calitate în domeniul dizabilităților senzoriale multiple", desfășurat în data de 03.05.2022, de către membrii echipei de proiect sub îndrumarea ISJ Cluj, personal a doamnei Inspector Școlar General și a Departamentului de Psihopedagogie Specială, Universitatea Babeș-Bolyai.

Atelierul de lucru a supus analizei și validării acest set de meta-competențe profesionale, elaborate de universitarii francezi, în baza unei cercetări ample desfășurate în rândul cadrelor didactice din Franța. Intenția celor doi specialiști francezi a fost de le a compara și adapta realităților și nevoilor învățământului românesc. Cele cinci competențe profesionale necesare în abordarea educațională a elevilor cu dizabilități senzoriale și/sau multiple, utilizate în situații contextualizate, complexe, au fost selectate de membrii echipei de proiect după o minuțioasă analiză a materialului propus de francezi. În cadrul workshop-ului, la care au participat de asemenea cadre didactice din întreaga țară, au fost elaborate adevărate matrici de subcompetențe, dovedind astfel profesionalismul și seriozitatea tuturor celor implicați: profesori psihopedagogi, logopezi, psihologi clinicieni și psihoterapeuți din județul Cluj, dar și din grădinițele și școlile special și publice din țară, cabinete private sau centre de resurse.

Deși proiectul Media+ continuă, putem spune că acesta vine în întâmpinarea nevoii de formare a profesorilor, prin descrierea demersului Daviel ca abordare inovatoare de intervenție educațională pentru dezvoltarea limbajului copiilor cu tulburări grave de comunicare.